

ŠTÚDIE A ČLÁNKY

O niektorých pravopisných javoch v názvoch firiem, produktov, aplikácií a služieb s ohľadom na súčasnú jazykovú prax

KRISTÍNA PIATKOVÁ

Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV, v. v. i.

Abstract: This paper explores the spelling of proper names, business names, and app names in the Slovak language. It focuses on proper names that start with a lowercase or uppercase letter in a compound word. The motivation behind names is examined, including the owner's name, generic designation, foreign words, and acronyms. Similar names are found across various companies, products, and services. Creating words in an individual way allows for the investigation of authorial invention and exploration of the word-forming potential of language. The creation of new words contributes to the expansion of vocabulary, while also observing its influence on Slovak orthography.

Keywords: proper name, business names, app names, orthography, motivation of logonyms, word-formation

V poslednom čase pozorujeme v jazykovoporadenskej praxi záujem o to, či je názov firmy alebo produktu pravopisne správny. Niekedy reagujú samotní používatelia z vlastnej potreby použiť zvolené slovo v texte, inokedy

Príspevok bol vypracovaný v rámci riešenia grantového projektu VEGA č. 2/0132/24 Slovenský pravopis a jeho pravidlá v kontexte súčasnej jazykovedy a jazykovej praxe 2.

prichádza otázka aj od tvorcov či majiteľov značky. Konkrétne ich zaujíma, či je správne kombinované písanie veľkých a malých písmen v rámci jedného slova, t. j. písanie veľkých písmen uprostred slova, hoci sa slovo začína malým písmenom. Preto sa v tomto príspevku zameriame na tie vlastné mená výsledkov ľudskej činnosti – chrématonymá, ktorých zápis je pre slovenský pravopis atypický z hľadiska písania veľkých a malých písmen. Spolu s týmto javom si budeme všímať aj analogické prieniky v tvorbe apelatív.

Chrématonymá možno definovať ako „vlastné mená, ktorými sa pomenúvajú všetky ľudské výtvory nefixované pevne v krajine, teda vlastné mená spoločenských javov, inštitúcií, predmetov a výrobkov“ (Majtán, 1979, s. 155). Predmetom nášho pozorovania sú vlastné mená výrobkov, ktoré M. Majtán označuje termínom pragmatonymá a ďalej ich člení na „názvy jedinečných výrobkov – unikátonymá; názvy v sériách vyrábaných výrobkov, vlastné mená značiek, sérií, typov a modelov výrobkov – sérionymá“ (2012, s. 267). P. Odaloš (2021) vo svojej klasifikácii chrématonym pracuje s opozíciou abstraktný – konkrétny. Medzi abstraktné chrématonymá radí vlastné mená spoločenských organizácií – inštitucionymá a neštátnych organizácií – firmonymá, logonymá. Z uvedeného členenia sa v súvislosti s výrobkami zameriavame na vlastné mená firiem. Problematike logoným sa v slovenskej jazykovede komplexne venovala M. Imrichová v publikácii *Logonymá v systéme slovenčiny* (2002) a vymedzila ich ako „vlastné mená firiem, obchodných jednotiek a výrobných-obchodných spoločností“ (s. 10). Ako vlastné mená plnia v prvom rade nominačnú (pomenúvaciú), identifikačnú, informačnú a komunikačnú funkciu. Pomenúvajú nejaký objekt s cieľom informovať príjemcu o produktoch, resp. službách, ktoré firma ponúka. Tieto názvy súčasne plnia aj reklamnú funkciu, pričom cieľom je zaujať, upútať pozornosť, na čo tvorcovia využívajú v rôznej miere aj jazykové prvky. Zatiaľ čo klasická reklama využíva komplex zvukových a grafických princípov (porov. Čmejrková, 2000), pri vzniku logoným ide o pritiahnutie adresáta obsahu prostredníctvom zvláštnej formy, napríklad formálnou podobou grafém, jazykovou hrou a cudzojazyčnými prostriedkami často aj v snahe preniknúť na svetový trh.

Hra s písmom predstavuje pre niektorých autorov nepochybne pútavú formu názvu ich firmy. V dôsledku takejto snahy vznikajú podoby, ktoré často nie sú v súlade so slovenským pravopisom, kde sa veľké písmeno píše na začiatku vlastného mena. Keďže zápis firmy do obchodného registra nepodlieha obme-

dzeniam týkajúcim sa jazykovej správnosti, možno nájsť množstvo rôznych neštandardných príkladov. V doterajšej slovenskej lingvistike venovala pozornosť slovotvorbe a pravopisu logoným čiastkovou sondou V. Leitmanová (2007), ktorá sa zaoberala problematikou názvov kvetinarstiev v Bratislave a jej blízkom okolí. Všímal sa motiváciu názvov menom majiteľa, druhovým označením, menami kvetov, anglickými slovami a akronymami. Vo výskumnom materiáli sa v tom čase neobjavovali príklady na neštandardný zápis z hľadiska písania veľkých písmen, ale v súčasnosti nachádzame v korpusovej databáze textov¹ aj názvy kvetinarstiev so zápisom veľkého písmena vnútri slova alebo s malým začiatočným písmenom, za ktorým nasleduje veľké písmeno: *HydroFlora je lídrom v oblasti návrhu, realizácie a údržby interiérovej zelene. – eRuže sú produktom tých najlepších fariem Ekvádora a Kolumbie, kde sa už desaťročia pestujú najkvalitnejšie prémiové ruže vyvážané do celého sveta*. Podobné formy logoným nachádzame naprieč celým spektrom firiem, rovnako aj pri pragmatonymách. Tvorba slov takýmto individuálnym spôsobom nám umožňuje nazrieť do invencie autorov a skúmať slovotvorný potenciál jazyka. Ako uviedla už M. Imrichová (2002), tvorba logoným prispieva k rozširovaniu slovnej zásoby a súčasne pozorujeme aj jej vplyv na slovenský pravopis, ako sa používa podoba rodného mena v názve, využívanie anglicizmov a vznik kompozít.

Rodné meno a jeho variácie v názve spoločnosti

Jedným z komponentov názvov firiem v súkromnom sektore býva rodné meno majiteľa doplnené o slovotvorný formant alebo cudzí výraz súvisiaci s činnosťou spoločnosti, napr. *MichaelaStore* (textilná výroba), *ADAMPharm* (výroba zdravotníckych pomôcok), *veronikaIN fashion* (šitie odevov), *adam-Soft* (tvorba softvéru)². Z vyexcerpovaných príkladov badať aj takú pravopisnú podobu, v ktorej sa vlastné meno začína malým začiatočným písmenom. Nachádzame aj príklady na domácku podobu rodného mena, ktorá je graficky zvýraznená, prípadne doplnená o ďalší slovotvorný formant: *LeVeRon* (Veron – domácka podoba mena Veronika, výroba odevov), *MyriG* (Myroslav – G od-

¹ V korpuse Omnia Slovaca IV Maior Beta (23.01), ktorý vznikol zlúčením korpusových dát v Slovenskom národnom korpuse (SNK prim 9.0) a dát z webových korpusov a slúži na potreby pracovníkov JÚEŠ SAV.

² Príklady sme čerpali z verejne dostupnej databázy slovenských firiem a organizácií a z obchodného registra SR www.finstat.sk, www.orsr.sk. Obchodné mená uvádzame bez označenia právnej formy spoločnosti, keďže tento údaj nie je predmetom nášho výskumu.

kazuje na adresu bydliska). Súčasťou názvu môže byť aj časť priezviska, zväčša prvá slabika, napr. *PetraVe* (Veselovská), alebo iba iniciály rodného mena a priezviska doplnené o slovo odkazujúce na činnosť spoločnosti, napr. *FDstav* (František Ducho – stavebné práce). Ak sú použité iniciály či slabiky, prvotne nemáme žiadnu informáciu o motivácii názvu osobným menom. Obsah veľkých začiatočných písmen, príp. slabík identifikujeme na základe vyhľadávania podrobnejších dát o spoločnosti v obchodnom registri. Autori svoje osobné údaje v obchodnom mene rôzne kombinujú. Napríklad použijú prvé slabiky z rodného mena a priezviska a slovo súvisiace so zámerom spoločnosti: *PeJaFood* (Petra Janešíková – služby rýchleho občerstvenia), alebo rodné meno nasleduje až po priezvisku: *JuBaSa* (Barbora Jurgovianová). Ak sú majitelia dvaja, prípadne viacerí, názov môže byť zložený z iniciál oboch priezvisk: *CHaM* (Chovancová – Molčan) či z kombinácie slabík z osobných mien v rôznom poradí: *DeToBaVa* (Denis Barila – Tomáš Vančík). Funkcia takto vytvorených logoným je čisto akronymická. Z názvu nemožno identifikovať podnikateľskú oblasť či zameranie spoločnosti a ani meno. Istou indikáciou sú inojazyčné dodatky v logonýmách, ktoré sú motivované dvoma významovo odlišnými prvkami (menom a predmetom činnosti) ako *Adam a pharm* (oblasť zdravotníctva, farmácie), *Veronika a fashion* (odevníctvo, móda).

Veľmi často vznikajú aj slabične akronymicky motivované tvary, napr. *LucLac* (Lucia Laciaková), *MaraBara* (Martina Bartošiková), ktoré chápeme ako skratkové slovo utvorené zo začiatočných slabík. Skutočnosť, že je názov utvorený z mena a priezviska, vieme až z dopĺňujúcich informácií uvedených v obchodnom registri. Medzi slovenskými tvorcami, remeselníkmi, dizajnérmi je známy aj názov spoločnosti *SAShE*, ktorý vznikol kombináciou začiatočnej slabiky z mena zakladateľky (Saša – *SA*) a anglického zámena *she*, ktoré je navyše aj graficky atypicky napísané, t. j. iba písmeno *h* je malé, ostatné sú veľké.

Predmet činnosti spoločnosti a anglickojazyčné prvky v názve

Popri akronymických logonýmách sú frekventované aj názvy motivované prvkom viac či menej označujúcim centrálny produkt firmy, prípadne spôsob výroby, napr. *FinStat* (databáza firiem s finančnými údajmi), *ITis solution* (počítačové programovanie), *StopService* (výroba motorových vozidiel), *IDEALLstav* (výroba obytných a neobytných budov). V názve môže byť zahrnutá aj kombinácia čísla a písmena, napr. *3DSystem* (gafi-

ka), *2SDesign* (grafika), pričom autor zámerne volí také komponenty, ktoré súvisia s činnosťou obchodnej spoločnosti. Súčasne v príkladoch s atypickým zápisom pre slovenčinu prevládajú anglicizmy. Angličtina je ako *lingua franca* pri prezentovaní firmy a uplatnení sa aj na medzinárodnom trhu. Názvy vyjadrené cudzím slovom sa označujú termínom kontaktné logonymá (Imrichová, 2002, s. 29). M. Imrichová (2002) hodnotí názvy firiem tvorené výrazmi z iného jazyka ako módne a uvádza, že informačnú funkciu plnia len u percipientov ovládajúcich príslušný jazyk. Za vhodné možno považovať cudzie slová, ktoré sú všeobecne zrozumiteľné a naznačujú zámer firmy alebo oblasť činnosti. Cudzí slová sú vo všeobecnosti pomerne obľúbené a využívané, ale nemusia byť vždy informačne priezračné, napr. *myM.l.a* (šitie), *NoiArt* (výrobky z dreva a papiera), *LaWande* (šperky), *by LuLu* (zemné práce), *SurvVia* (geodetická činnosť). Z takto utvorených názvov nemožno určiť zameranie spoločnosti.

Ako osobitú skupinu možno vnímať oblasť informačných technológií, pre ktorú je používanie anglických slov bežné. Ide predovšetkým o firmy, ktoré sa venujú počítačovému programovaniu, napr. *DeerQA*, *BitBrew*, *DevNest*, *smartALM*, a samostatné fungovanie skratky *IT*, napr. *planITbetter*.

Od názvov súkromných firiem k pravopisným podobám pomenovania produktov niektorých inštitúcií

Z doteraz uvedených príkladov badať vplyv internacionalizácie v slovo-tvornom procese a zavádzanie „nového prvku“ do slovenského pravopisu. Konkrétne máme na mysli to, keď pri skladaní slov vznikajú kompozitá začínajúce sa malým začiatočným písmenom a druhá časť zloženého slova je zapísaná s veľkým písmenom (táto tendencia sa identicky používa v angličtine, napr. *eCommerce website*³). Kombinovanie veľkých a malých písmen v rámci slova sa v súčasnosti netýka len názvov mobilných aplikácií a internetových stránok. Podobným spôsobom, keď je na začiatku slova malé písmeno odkazujúce na slovo, resp. prídavné meno, pribúdajú v slovenských textoch názvy ako *eStránky* (webový portál zameraný na tvorbu stránok), *eFormuláre* (elektronická služba Finančnej správy SR), *eDane* (názov aplikácie), *iObčan* (názov aplikácie) *mReportér* (názov aplikácie slovenského spravodajstva) a i.

³ <https://www.wix.com/ecommerce/website>

Slová s komponentom *e-* vo význame „elektronický“ sa v slovnej zásobe objavujú od vzniku elektronickej pošty – *e-mailu*. Postupne sa tento anglicizmus adaptoval do slovenčiny a ustálili sa aj deriváty *e-mailovať*, *e-mailový* (pozri Slovník súčasného slovenského jazyka A – G, 2006). V bežnej komunikácii sa dokonca vypúšťa skrátená podoba prídavného mena elektronický – *e-* a v súlade s tendenciou k ekonomizácii jazyka sa bežne používajú kratšie podoby *mail*, *mailovať*, *mailový* (Mislovičová, 2000; pozri aj Slovník súčasného slovenského jazyka M – N, 2015). S rozvojom informačných a komunikačných technológií začali pribúdať prevzatia z angličtiny písané v pôvodnej i adaptovanej pravopisnej podobe, napr. *e-book* i *e-kniha*, *e-shop* i *e-obchod*, *e-banking* i *e-bankovníctvo*, *e-learning* i *e-vzdelávanie* a i. Popri produktívnej skratke *e-* sa vyskytujú aj komponenty *i-* vo význame „internetový“ a *m-* vo význame „mobilný“, ktoré fungujú ako prvá časť kompozita (pozri Ološtiak, 2011, s. 252 – 253). Ak chápeme iniciálové skratky typu *e-mail* ako zložené slová, možno ich zaradiť k deabreviačným kompozitám (Gavurová, 2013, s. 157 – 158).

Vychádzajúc z jazykovej praxe, pravopisná podoba týchto slov je rozkolísaná. Popri písaní slov so spojovníkom je zachytený zápis dovedna, napr. *e-kniha* (7 411 dokladov)⁴ i *ekniha* (787), *e-recept* (348) i *erecept* (400), *i-obchod* (48) i *iobchod* (11), *m-platba* (28) i *mplatba* (len 1 doklad). Podobná situácia sa konštatuje aj v češtine: „Někdy se užívá (podobně jako v angličtině) k označení hranice slova v rámci složeniny velké písmeno po počátečním morfému, srov. *e-learning* i *eLearning*, *e-commerce*, *ecommerce* i *eCommerce*. Tyto pravopisné tendence ovlivňují také psanou podobu slov tvořených už v rámci české slovní zásoby, srov. např. *e-kniha* a *ekniha*, *eknihomol*; *e-daň* i *eDaň*, *e-deník* a *eDeníček*; *eČlověk*, *eŽivot* (Opavská, 2005, s. 235). V súčasnosti pozorujeme používanie kompozít s komponentom *e-*, *i-*, *m-*, kde sa hranica druhej časti slova naznačuje veľkým písmenom. Zo spomenutých príkladov sme v korpusu našli 282 príkladov na formu *eKniha* a 106 príkladov na *eRecept*. Podoby *iObchod* a *mPlatba* majú v korpusovej databáze minimálnu frekvenciu a ide o rovnaké zdroje. V slovenských textoch je najproduktívnejšia morféma *e-*.

Príklady kompozít⁵ s morféhou *e-* nachádzame aj v oficiálnej komunikácii (najmä v štátnej správe): *eSlužby* (portál elektronických služieb), *eKasa* (elek-

⁴ Doklady sme vyhľadávali v máji 2024 v korpusu Omnia Slovaca IV Maior Beta (23.01).

⁵ Príklady sme vybrali zo stránok štátnych inštitúcií: <https://www.financnasprava.sk/sk/titulna-stranka>, <https://www.ezdravotnictvo.sk/sk/-/ezk-zakladne-informacie>, <https://esluzby.socpoist.sk/>

tronická služba Finančnej správy SR), *ePlatby* (elektronická služba Finančnej správy SR) a zložené slová so skratkou: *ePN* (elektronická práceneschopnosť, Sociálna poisťovňa), *eID karty* (elektronická identifikačná karta) a i. Keď sa pozrieme na výskyt niektorých vybraných názvov služieb ponúkaných na internetových stránkach inštitúcií, nájdeme odlišné pravopisné podoby, napr. *Informácie o projekte ePlatby* sú členené nasledovne: *O projekte e-Platby*. – *Finančná správa spustením funkčnosti „ePlatby“ od 1. 3. 2023 umožní žiadateľom vykonať úhradu za spoplatnené elektronické služby platobnou kartou priamo zo svojej elektronickej schránky na Ústrednom portáli verejnej správy (ďalej len ÚPVŠ)*. – *Pokladnice eKASA klient*. – *Všeobecné informácie k používaniu pokladnice e-kasa klient, ktorou sa rozumie online registračná pokladnica...* – *Návštevníci portálu finančnej správy sa k nemu dostanú cez sekciu e-služby*. – *Vzory daňových priznaní na spotrebnú daň z liehu, piva, vína a medziproduktu od roku 2009 nájdete v sekcii eSlužby/Verejne dostupné elektronické služby/Katalóg vzorov tlačív*. – *Bližšie informácie k používaniu KEPU vo forme eID-karty sú zverejnené na: www.financnasprava.sk – eSlužby* – *Elektronická komunikácia* – *Aktuálne informácie k elektronickej komunikácii*. – *Praktický postup pre daňové subjekty, ktoré majú záujem využívať kvalifikovaný elektronický podpis (KEP) vo forme eID karty na komunikáciu s finančnou správou*. Z excerptovaných príkladov vidíme, že dokonca ani na stránkach štátnych inštitúcií zavádzajúcich vybrané aplikácie a elektronické služby do praxe nie je jednotná písaná podoba. V rámci jedného odseku uvádzajú názov služby so spojovníkom aj bez neho. Od názvov pragmatónym, akými sú napr. *eSlužby*, je potrebné odlišiť všeobecné mená ako *e-služby* i *eslužby*, ktoré nepomenúvajú špeciálne aplikácie či online služby poskytované verejnou inštitúciou na konkrétnom webovom portáli (tu sa označenie vníma ako vlastné meno). Nie vždy sa dá jednoznačne identifikovať, či ide o názov aplikácie, alebo o apelatívum, napr. – *Veľkými zmenami prešli eslužby*. – *Možnosť využívať e-služby je pre nich atraktívna*. – *Je veľmi dôležité pochopiť, pre koho sú eSlužby určené a kam smerujú*. – *Lekárneň môže zablokovať erecept, ak nemá predpísaný liek na sklade*. – *Opakovaný e-recept má odbremeniť pacientov od návštev lekárov*. – *Na rozdiel od klasického receptu je eRecept doplnený o čiarový kód*.

portal/, <https://www.slovensko.sk/sk/titulna-stranka>, <https://portal.egov.sk/sk/content/egovgovernment>. [cit. 7. 5. 2024].

Korpusová analýza vybraných príkladov

V databáze textových korpusov sme vyhľadávali frekvenciu výrazov *eGovernment* a *eZdravie*, na ktoré sa pýtali používatelia v jazykovej poradni:

	<i>eGovernment</i>	<i>egovernment</i>	<i>e-Government</i>	<i>e-government</i>
frekvencia	4 877	445	2 444	1 891

Tabuľka 1

Podoba slova *eGovernment* vo význame „elektronická forma výkonu verejnej správy prostredníctvom informačno-komunikačných technológií“ z portálu eGov.sk (<https://portal.egov.sk/sk>) sa ukázala ako najfrekventovanejšia a nachádzala sa v odborných textoch (išlo o učebné materiály, konferenčné zborníky, štúdie), v publicistických článkoch a na webových stránkach. Vyskytovala sa aj v prípadoch, keď sa odkazovalo v texte na novelu zákona, pričom v zákone č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o *e-Governmente*) sa uvádza termín *e-Government* so spojovníkom (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2013/305/20180401>). V rovnakom význame sa používajú aj podoby *e-government* a *egovernment*: *ITAPA (Informačné technológie a verejná správa) je najväčším podujatím na Slovensku, ktoré zastrešuje oblasť eGovernmentu a digitalizácie spoločnosti. – Slovensko a program e-Government má pred sebou ešte dlhé obdobie, aby sa zlepšilo. – Pripomenuli, že zákon o e-governmente platí od roku 2013. – Slovenská republika je v rebríčku egovernmentu na 49. mieste zo 193 krajín sveta. Od slova eGovernment sú odvodené názvy služieb eGov-Zastupiteľstvo, eGov-Zmluvy, eGov-Data a portál eGov-Obstarávanie, ktoré mestám, obciam a samosprávnym krajom pomáhajú plniť zákonné povinnosti v elektronizácii služieb* (<https://portal.egov.sk/sk/content/komunalny-portal>). Obdobne sa elektronizácia vzťahuje aj na oblasť zdravotníctva, kde má najvyššiu frekvenciu pomenovanie *ezdravie*, názov projektu je len s malými písmenami (<https://www.ezdravotnictvo.sk/sk/o-ezdravie>, <https://www.health.gov.sk/?vseobecne-informacie-o-ehealth>). V korpusovej databáze sa nachádzajú štyri varianty zápisu systému elektronizácie zdravotníctva: popri *ezdravie* je druhá najfrekventovanejšia podoba *eZdravie* a niekoľkonásobne menej sa uvádzajú varianty so spojovníkom *e-zdravie* a *e-Zdravie*

(tabuľka 2). Aj v tejto oblasti sa používajú ďalšie termíny tvorené morférou *e-* a skratkou ako *eID* (elektronický občiansky preukaz s čipom), *ePZP* (elektronický preukaz zdravotníckeho pracovníka), *eZK* (elektronická zdravotná knižka) a slová ako *eočkovanie* („služba, ktorá umožňuje lekárovi zapísať očkovania pacienta elektronickou formou“) a i. Názvy služieb sú písané dovedna s malými písmenami a v prípade skratiek sa slová uvádzajú spolu s morférou *e-*. Na porovnanie uvádzame aj anglický tvar *eHealth* s najvyšším výskytom a menej zastúpené podoby *ehealth*, *e-Health*, *e-health* (tabuľka 3), ktorými sa pomenúva rovnaký projekt (https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_e-zdravotnictvo/).

	<i>eZdravie</i>	<i>ezdravie</i>	<i>e-Zdravie</i>	<i>e-zdravie</i>
frekvencia	877	1 085	52	234

Tabuľka 2

	<i>eHealth</i>	<i>ehealth</i>	<i>e-Health</i>	<i>e-health</i>
frekvencia	4 398	1 254	533	526

Tabuľka 3

Na základe korpusových dát možno usudzovať, že názvy jednotlivých služieb nie sú jednotne zavádzané do praxe, čo sa ďalej prenáša do publicistiky. Zloženiny s komponentmi *e-*, *i-*, *m-* sú netypické, lebo prvá časť je krátka a používateľ má pocit, že „zanikne“, nebude zreteľný slovotvorný švík. Z excerpovaných príkladov vidíme, že pravopis s formálnym naznačením hranice dvoch slov kompozita pomocou veľkého písmena je frekvencovaný (v slovách *eGovernment*, *eHealth* najfrekvencovanejší). V minulosti sa v slovenských textoch forma zápisu s veľkým písmenom vnútri slova nevyskytovala, ale v súčasnosti sa počet takto utvorených kompozít zvyšuje a analogicky to aj používatelia aplikujú pri tvorbe nových slov (pragmatónym, najmä názvov mobilných aplikácií). Súčasne, ak inštitúcia zavádzajúca novú elektronickú službu nejako pomenuje a následne ju v jednotlivých textoch používa v rôznych pravopisných podobách, potom je problematické aj pre bežného používateľa i publicistu s takýmto názvom ďalej v texte pracovať. Domnievame sa, že používatelia pociťujú neistotu v zápise slov s veľkým písmenom na inej pozícii ako na začiatku slova, preto sa v textoch vyskytujú viaceré formy.

Namiesto záveru

Ako sme na začiatku uviedli, používanie veľkého písmena, resp. písmen vnútri slova nie je v slovenčine bežné, ale opakujúce sa otázky adresované do jazykovej poradne naznačujú, že sa takáto forma zápisu objavuje. V tomto príspevku sme sa zamerali na vybrané logonymá a pragmatonymá. Slovtvorná motivácia logoným a pragmatoným je dynamická a neexistujú jednotné zásady oficiálneho zápisu pomenovania firiem, názvov produktov a služieb. Z materiálu vyplýva, že vlastné meno ako názov spoločnosti možno zapísať aj s malým začiatočným písmenom. Zápis vyplýva z neohraničených možností majiteľa spoločnosti, ktorý sa usiluje vytvoriť niečo jedinečné, originálne, pútavé a podľa toho volí jazykové prostriedky a vizuálnu podobu. Veľkým písmenom sa signalizujú časti názvu ako rodné meno, priezvisko, zameranie činnosti, miesto pôsobenia. Keďže názov spoločnosti často predstavuje aj logo, tak ekonomizácia výrazu má svoje opodstatnenie. V zložených slovách odkazujúcich na nové aplikácie a služby, ktoré majú v názve prídavné meno *elektronický*, *internetový* alebo *mobilný* v skrátenej podobe *e-*, *i-*, *m-*, sa naznačuje druhá časť slova veľkým písmenom. Touto formou sa pomenúvajú predovšetkým názvy počítačových služieb, programov, mobilných aplikácií, ktoré v minulosti neexistovali a ich zápis je pre slovenčinu príznakový. Korpusové doklady a textový materiál zo skúmaných stránok verejných inštitúcií potvrdzujú, že rozkolísaný pravopis (t. j. naznačenie hranice slov spojovníkom, veľkým písmenom a bez švíku medzi slovami) sa vyskytuje nielen v súkromných, ale aj v oficiálnych komunikátoch. Otvára sa potom otázka, ako reagovať na túto nejednotnosť, pretože len tvrdenie, že v slovenčine sa veľké písmeno píše iba na začiatku vlastného mena, nie je dostatočné, ako ukazuje prax. Zatiaľ čo pri logonymách ide aj o grafiku, pri pragmatonymách ide skôr o nedôslednosť ich jednotne zapisovať. Autori tak analogicky nepreberajú len nápad konceptu, ale aj pravopisnú podobu. Momentálne sa ako najproblematickejšia ukazuje produktívna skratka *e-*, zriedka aj *i-*, *m-* ako prvá časť kompozita, ktorá sa dá vizuálne odčleniť spojovníkom, napr. *e-recept* (všeobecné podstatné meno označujúce elektronicky vystavený lekársky predpis) alebo *E-recept* (názov aplikácie), či písať spolu *erecept* (apelatívum). Názvy spoločností a produktov majúce platnosť obchodnej značky sa píšu v pôvodnej pravopisnej podobe.

LITERATÚRA

- ČMEJRKOVÁ, Světlá: Reklama v češtině. Praha: Leda, 2000. 260 s.
- GAVUROVÁ, Miroslava: Skratka ako lexéma (abreviačná motivácia v lexike). Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2013. 312 s.
- IMRICHOVÁ, Mária: Logonymy v systéme slovenčiny. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied 2002. 142 s.
- IMRICHOVÁ, Mária: K niektorým slovotvorným tendenciám logoným. In: Slovenská reč, 2002, roč. 67, č. 4 – 5, s. 225 – 234.
- LEITMANOVÁ, Viera: Motivácia vlastných mien slovenských kvetinarstiev. In: Kultúra slova, 2007, roč. 41, č. 5, s. 263 – 267.
- MAJTÁN, Milan: Onomastické termíny podľa objektov pomenovaných vlastnými menami. In: Kultúra slova, 1979, roč. 13, č. 5, s. 153 – 159.
- MAJTÁN, Milan: Pragmatonymy sú vlastné mená. In: Jednotlivé a všeobecné v onomastike. 18. slovenská onomastická konferencia. Prešov 12. – 14. septembra 2011. Ed. M. Ološtiak. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove 2012, s. 263 – 268. Dostupné na <http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Olostiak3/index.html>.
- MISLOVICOVÁ, Sibyla: Názvy súvisiace s elektronickou poštou a s inými spôsobmi posielania písomných správ. In: Kultúra slova, 2000, roč. 34, č. 4, s. 203 – 204.
- ODALOŠ, Pavol: Modelovanie a modely chrématoným. Chrématoným abstraktných ľudských výtvorov (chrononymum, faleronymum, akcionymum, dokumentonymum). In: Tradycja i nowoczesność w badaniach języków słowiańskich. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2021, s. 313 – 331.
- OLOŠTIAK, Martin: Aspekty teórie lexikálnej motivácie. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity 2011. 339 s.
- OPAVSKÁ, Zdeňka: Komponenty e-, i-, m- v nové slovní zásobě. In: Neologizmy v dnešní češtině. Eds. O. Martincová, A. Rangelova, J. Světlá. Praha: ÚJČ AV ČR 2005, s. 232 – 241.
- Slovník súčasného slovenského jazyka. A – G. Hl. red. K. Buzássyová – A. Jarošová. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied 2006. 1134 s. ISBN 978-80-224-0932-4
- Slovník súčasného slovenského jazyka. M – N. Ved. red. A. Jarošová, Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied 2015. 1 100 s.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

- <https://www.ezdravotnictvo.sk/sk/-/ezk-zakladne-informacie>
- <https://esluzby.socpoist.sk/portal/>
- <https://www.financnasprava.sk/sk/titulna-stranka>
- <https://www.minv.sk/?policia>
- <http://www.orsr.sk/Default.asp?lan=sk>
- <https://portal.egov.sk/sk/content/egovernment>
- <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2013/305/20180401>
- <https://www.slovensko.sk/sk/titulna-stranka>
- https://www.slovensko.sk/sk/agendy/agenda/_e-zdravotnictvo/
- <https://www.wix.com/ecommerce/website>